

'Nevidljivi' Zagrepčani: Održivo ili elitistički, pitanje je sad

Objavio **Daniela Delale** - Subota, 18. listopada 2025. u 19:23

Gradonačelnik sa suradnicima na biciklističkoj stazi (Foto: Neja Markicevic / CROPIX)

U posljednjem desetljeću Zagreb se sve više profilira kao grad koji teži **održivosti** i "zelenom" razvoju. Urbani vrtovi, **biciklističke staze**, **solarni paneli** na javnim zgradama i razni programi recikliranja postali su simboli novog, ekološki osviještenog grada. Takvi projekti donose nadu u zdraviju budućnost, čišći zrak i aktivnije zajednice. No, iza slike "ekološkog Zagreba" često se krije pitanje tko u toj tranziciji zapravo sudjeluje i tko u njoj ostaje nevidljiv.

lak
Su

često podrazumijeva određeni stupanj fizičke pokretljivosti, slobodnog vremena ili financijske sigurnosti. U praksi to znači da se u takve projekte češće uključuju građani srednjih i viših primanja, dok, primjerice, osobe s invaliditetom, umirovljenici s niskim prihodima ili stanovnici rubnih dijelova grada ostaju izvan fokusa zelenih politika.

Tema ovog članka stoga nije samo ekologija kao zaštita okoliša, nego i **ekologija kao pitanje socijalne pravde i pristupačnosti**. Razmatramo pitanje koliko je zagrebački "zeleni zaokret" doista zajednički, a koliko privilegij onih koji si ga mogu priuštiti.

Oglas

NOVO: Želite početi ulagati? Besplatni vodič otkriva top 5 dionica za početnike 2026

Od 24.11. svakog dana otkrivamo vozila sa sjajnim popustima. Prijavi se i prvi otkrij tajne Black Week popuste.

EKO

Testirana voda u Zagrebačkoj županiji: Objavili i gdje je voda dobra u Samoboru - Zagreb.info

EKO

'Zombi požari' divljaju po šumama: 'Ovo bi moglo postati zaista ozbiljno' - Zagreb.info

INFO

Jezivi događaji u tramvaju na Savskom mostu: 'Uvijek oko sedam, u broju sedam' - Zagreb.info

HRVATSKA

Stručnjak otkrio kako će srušiti Vjesnik, čeka nas kaos - Dnevno.hr

OGLAS

Uzmi 10€ besplatni bonus u PSK!

Vrtovi i bicikli

U gradu Zagrebu jedan od primjera urednih ekoloških inicijativa je projekt **Gradski vrtovi** kojim Grad dodjeljuje obradive površine građanima na više lokacija diljem grada. Prema podacima, trenutno je na više od 14 lokacija dostupno preko 2000 vrtnih parcela. Projekt omogućuje besplatno korištenje parcela na razdoblje od dvije godine uz mogućnost produljenja. Iako je takav pristup pohvalan, jer doprinosi održivosti, lokalnoj proizvodnji hrane, većoj ekološkoj svijesti i zajedničkom korištenju javnih površina, odmah se otvara pitanje **kome je takva mogućnost zaista dostupna** i kako osobe s raznim ograničenjima uzrokovanim invaliditetom, ali i starijom životnom dobi mogu sudjelovati u takvim projektima.

S
on

uvijek nije potpuna te da mnoge staze imaju tehnička ili sigurnosna ograničenja (npr. uska trasa, prekidi, pješaci na stazama). Dakle, i ovdje vrijedi pitanje pristupa odnosno pitanje tko može bez problema koristiti bicikl u gradu i tko se to suočava s izazovima.

Advertisement

Velik problem su uske površine po kojima biciklisti mogu voziti, a na kojima je sve više i romobilista, uz već postojeće pješake. U tim uvjetima po stazama se danas mogu kretati izuzetno spretni biciklisti, a nikako netko tko ima bilo kakvu poteškoću s kretanjem u prostoru. O zagrebačkim prometnicama da i ne govorimo. Biciklisti su tek na njima ugroženi jer je, uslijed prometnih gužvi, sve više nervoznih vozača koji često nemaju strpljenja pa ne paze na ostale sudionike u prolazu. Kako bi se tek na prometnicama snašao netko s poteškoćama u kretanju, uključujući i usporenije starije sugrađane, i to na biciklu.

Biciklistička staza (Foto: Goran Mehkek / CROPIX)

Vidljivi napori

U c
raz

ne

skupine građana potencijalno izuzete: osobe s invaliditetom, starije osobe s poteškoćama u kretanju te stanovnici naselja s lošijom infrastrukturom.

Na primjer, za uključivanje u gradske vrtove potrebno je vrijeme, fizička mogućnost, često planiranje i redoslijed prijave (npr. liste čekanja). Također, za aktivno korištenje biciklističke mreže potrebna je tehnička biciklistička oprema, mobilnost, povjerenje u sigurnost staze, što nisu uvjeti jednako prisutni kod svih građana.

U oba navedena slučaja postoje sustavne prepreke koje otežavaju jednak pristup tim inicijativama osobama s invaliditetom te starijim građanima, kao što su fizička nepristupačnost, lokacijska neravnopravnost i manjak prilagodbi za ranjive skupine. Ove prepreke znače da "zeleni" razvoj često ima element socijalne selekcije jer su aktivniji oni koji imaju vrijeme, zdravlje, a često i financijske resurse.

Sustavna prilagodba

No, unatoč svemu navedenom, postoji mogućnost prilagodbe ovih inicijativa pa tako, primjerice, ako govorimo o **urbanim vrtovima**, mogu se uvesti povišene gredice i široke pristupne staze za osobe u kolicima; mogu se rezervirati neke parcele za osobe s invaliditetom ili starije osobe; može se organizirati transport ili sustav volontera koji pomažu u radu.

Kada govorimo o **biciklističkim stazama**, one se mogu prilagoditi tako da se grade kontinuirane, fizički odvojene i sigurne staze; da se potiču prilagođena vozila, kao što su tricikli, te posudbeni sustavi poput aktualnog Bajsa, ali koji je prilagođen osobama s poteškoćama pa da postoji i Bajsa na tri kotača, kako bi i osobe s invaliditetom mogle sudjelovati u projektu.

Za mišljenje o ovim temama obratili smo se i onima kojih se one izravno tiču. Dok su neki ignorirali našu znatiželju, bilo je i onih koji su nam odgovorili na pitanja. Među njima je i **Darijo Jurišić, pravobranitelj za osobe s invaliditetom** ✓

Osobe s invaliditetom rado sudjeluju u raznim inicijativama (Foto: Ranko Suvar / CROPIX)

Niz problema

“Napominjemo da osobe s invaliditetom nisu samo osobe koje se kreću uz pomoć invalidskih kolica, imaju oštećenje vida ili sluha, nego i osobe s takozvanim nevidljivim invaliditetom, intelektualnim i psihičkim teškoćama i posljedicama raznih kroničnih bolesti.

Neki od njih smješteni su u ustanove socijalne skrb jer nije razvijeno pružanje potrebne skrbi u njihovim domovima. Kod uključivanja osoba s invaliditetom u aktivnosti koje su namijenjene svim građanima često se čuje da su osobe s invaliditetom pasivne i da ne sudjeluju čak i kad ih se aktivno nastoji uključiti i pozvati.

Djelomično se moramo složiti s tom konstatacijom, ali moramo naglasiti da je to posljedica i nedovoljne podrške u uslugama koje bi osobama s invaliditetom omogućile sudjelovanje. U našem društvu njihove osnovne zdravstvene i terapijske potrebe, kao i potrebe za socijalnim uslugama koje bi se pružale u njihovim domovima nisu zadovoljene na odgovarajućoj razini, što je i jedan od preduvjeta za uključivanje u sve ostale aktivnosti.

DOK ZAGREB JOŠ SPAVA, OVI LJUDI SU NA ULICAMA: OTKRILI SU NAM SVOJE

Nedostatak prijevoza

Poseban problem je nedostatak prijevoza koji je za mnoge od njih potrebno osigurati od vrata do vrata jer je već sam odlazak do stanice često prezahtjevan čak i kad bi sav javni prijevoz bio prilagođen što još uvijek nije slučaj. Poseban je problem neprilagođenost i nepristupačnost popratne prijevozne infrastrukture kao što su stajališta i stanice. To su samo neki od razloga zbog kojih su neki raniji projekti bili slabo iskorišteni.

Tu prvenstveno mislimo na višeosjetilni park koji je izrađen na Jarunu, ali je posljednjih godina prilično zapušten. Višeosjetilni park i uređenje staze uz potok Bliznec pokazatelj su da u gradu Zagrebu postoji svijest o potrebi da se i osobama koje se kreću uz pomoć invalidskih kolica omogući uključivanje u sadržaje vezane uz boravak u prirodi i druge aktivnosti slobodnog vremena, ali je cilj da se osobe s invaliditetom mogu uključiti u programe koji nisu namijenjeni samo njima nego svim građanima kao što su projekti koje navodite.

Kako je to pokazao okrugli stol koji je Pravobranitelj za osobe s invaliditetom organizirao u studenom 2023. godine vezano uz **pristupačnost javnog prijevoza osobama koje se kreću uz pomoć invalidskih kolica**, velik je problem **nepostojanje taksi vozila u koja bi se moglo ući s kolicima, nedovoljan broj kombi vozila za prijevoz od vrata do vrata, neprilagođena stajališta i ponekad loša komunikacija s vozačima ZET-a**. Važnim su tada istaknuli uvođenje nastavka za kolica koji ih pokreće na električni pogon na listu ortopedskih pomagala što do danas nije napravljeno.

Zagrepčani čekaju tramvaj (Foto: Damjan Tadic / CROPIX)

Potrebna prilagodba

Sustav javnih bicikala uistinu nije prilagođen osobama koje ne mogu koristiti bicikl na standardni način i kojima bi primjerice trebao tandem bicikl ili tricikli s potporom. Kod urbanih vrtova nismo upoznati s postojanjem povišenih gredica ili pristupnih staza koje bi omogućile rad osobama koje se kreću pomoću invalidskih kolica.

Ka
inv
os

na uklanjanju šireg opsega prepreka njihovom uključivanju. Važno je i osnaživanje osoba s invaliditetom i informiranje o raznim aktivnostima umjesto da se naprečac donosi zaključak o njihovoj pasivnosti.

Uz to, u svako planiranje ekoloških i komunalnih projekata važno je sustavno uključivanje predstavnika udruga osoba s invaliditetom i izrada rješenja u skladu s načelom univerzalnog dizajna pri čemu se od samih početaka razmišlja i predviđa kako bi neko rješenje moglo biti dostupno bez dodatnih prilagodbi što većem krugu korisnika.

TKO UPRAVLJA JAVNIM PROSTOROM: SUKOB INTERESA IZMEĐU GRAĐANA, GRADA I INVESTITORA

Brojni projekti

Da i organizacije osoba s invaliditetom i osobe s invaliditetom promišljaju o zelenim temama ukazuje provedeni projekt „Kreni na zeleno“ koji je bio financiran u okviru programa Erasmus+ iz 2022. i 2023. godine. Koordinator projekta je bila Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH, a partneri Nacionalna organizacija osoba sa invaliditetom Srbije (NOOIS), Hrvatski savez gluhih i nagluhih (HSGN) i Pravobranitelj za osobe s invaliditetom. Projekt je za svoje ciljeve postavio poticanje usvajanja zelene agende među udrugama osoba s invaliditetom te izradu videospota i priručnika za zeleno poslovanje udruga osoba s invaliditetom, što je predstavljeno na ovoj završnoj konferenciji.

U okviru projekta i s obzirom na veliki utjecaj poslovnog svijeta na okoliš, izrađen je poseban Priručnik za zeleno poslovanje udruga osoba s invaliditetom, osmišljen kako bi pomogao organizacijama civilnog društva da prihvate održive prakse na radnom mjestu. S koncentriranjem na smanjenje ugljičnog otiska, očuvanje resursa i promicanje zdravijeg radnog mjesta ovaj Priručnik nudi vrijedne uvide i djelotvorne korake za transformaciju tradicionalnih ureda u zelene, održive radne prostore.

Isto tako u okviru projekta izrađen je i videospot „Kreni na zeleno...“ s vizualnom porukom kojom se naglašava važnost aktivnog sudjelovanja u brizi za okoliš te poziva sve subjekte da primijene navedene alate u svakodnevnom radu. Videospot, kroz atraktivne vizuale i snažne poruke, ističe važnost ekološki osviještenog poslovanja udruga osoba s invaliditetom“, rekao nam je Darijo Jurišić.

Beskućnici (Foto: Čitatelj)

Bogati građani

No, osim osoba s invaliditetom, još jedna kategorija građana je posebno zapostavljena kada se radi o uključivanju u ekološke projekte. O tome nam je više rekao **Nedjeljko Marković, dipl. soc. radnik i predsjednik Udruge Pragma** koja se bavi promicanjem svih aspekata socijalne i zdravstvene zaštite socijalno ugroženih i bolesnih osoba.

“Najveći korisnici „zelene tranzicije“, u Hrvatskoj i ostatku Europe, upravo su bogati. Oni koriste državne i gradske subvencije u značajnoj mjeri, voze skupe subvencionirane električne automobile i električne bicikle, iako bi takve mjere trebale imati i socijalnu komponentu, poput ostvarivanja subvencija temeljem posebnih kriterija broja članova kućanstva, dobi, invaliditeta ili mjesta stanovanja.

Bogatiji mogu značajnije uložiti sredstva u zamjene skupih kondenzacijskih bojlera, kvalitetniju stolariju, uređaje veće kvalitete i viših energetske razreda, imati redovite i skupe servise opreme i uređaja, pa tako osigurati niže troškove i bolju zagrijanost odnosno hlađenje stana, veću sigurnosti i dugotrajnost opreme i uređaja.

ZAGREPČANKA GORDANA O 'GRADSKIM VRTOVIMA': 'SVE JE POČELO S UKIDANJEM 'DIVLJIH VRTOVA' U TRAVNOM'

Socijalna komponenta

Pri energetske obnovama također nismo imali socijalnu komponentu pa su i tu bolje prošle zgrade (bilo da je riječ o fasadama, solarnim panelima i sl.) koje imaju mlađe i bogatije stanare spremne investirati dobar dio svojih sredstava u obnovu i tek onda tražiti i dobiti financijsku pomoć države i grada.

Za
ka
od

će mjeri gradovi, uključujući Grad Zagreb, i država surađivati pri projektu ugradnje dizala i u kojoj će mjeri ovdje socijalna komponenta biti vidljiva", rekao nam je Nedjeljko Marković.

Očito je kako Zagreb ima konkretnu infrastrukturu i programe koji mogu potaknuti održivost, ali bez aktivne promjene načina planiranja i financiranja postoji realna opasnost da "zeleni" Zagreb postane prioritet za one koji imaju resurse (zdravlje, vrijeme, novac), a ne za sve Zagrepčane.

O svemu smo pitali i Grad Zagreb, a njihov odgovor ćemo objaviti čim ga primimo.

Ovaj članak objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti.

'GRADOVI SPUŽVE' SU BUDUĆNOST: ZAGREB JE JEDAN OD NJIH, STRUČNJAK OBJASNI O ČEMU SE RADI

**IMATE
ZANIMLJIVU
PRIČU,
FOTOGRAFIJU
ILI VIDEO?**

Javite nam se putem Facebooka,
e-maila ili porukom preko
WhatsApp i Viber aplikacija!

091 24 88 886
desk@zagreb.info

PSK

10€ TE ČEKA
NA RAČUNU
Za nove korisnike

REGISTRIRAJ SE

18+ Kada igraš, igraš odgovorno. Igre mogu izazvati ovisnost.

PSK

Ajax
Benfica

10€ TE ČEKA
NA RAČUNU
Za nove korisnike

IGRAJ >

18+ Kada igraš, igraš odgovorno. Igre mogu izazvati ovisnost.

PSK

Borussia Dortmund
Villarreal

10€ TE ČEKA
NA RAČUNU
Za nove korisnike

IGRAJ >

18+ Kada igraš, igraš odgovorno. Igre mogu izazvati ovisnost.

PREPORUČENI SADRŽAJ

Nova metoda uništava čak i duboke bore u 72 sata! Zapišite recept...

Oglas

PSK

10€ TE ČEKA
NA RAČUNU
Za nove korisnike

REGISTRIRAJ SE

18+ Kada igraš, igraš odgovorno. Igre mogu izazvati ovisnost.

PSK te časti besplatnom igrom, uzmi svoj bonus!

Oglas

Nema više bolova u srcu i povišenog krvnog tlaka! Ovaj proizvod čisti krvne žile...

Oglas

PREPORUČENI SADRŽAJ

Neugodan z dah iz usta bez razloga = paraziti u tijelu. Oni će izaći u jatu. Jednostavno rješenje.

Oglas

Osiguraj blagdanske poklone na vrijeme i naruči najbolji tech duo za samo 5 €/mj.

Oglas

Ovaj proizvod će vratiti ljepotu vašim nogama! Uklanja proširene vene bilo kojeg stupnja

Oglas

Vrati si samopouzdanje uz knjigu "Čarolije Razuma i Osjećaja - Um od patnika do pobjednika"

Oglas

Ljudi s bolovima u koljenu i kuku trebaju ovo pročitati!

Oglas

Visoki šećer u krvi? Pijte ovo 7 dana – šećer 4,1 mmol!

Oglas

PSK te časti besplatnom igrom, uzmi svoj bonus!

Oglas

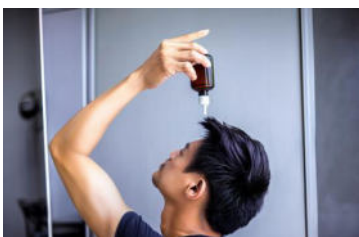

Thompson žestoko odgovorio Tomaševiću: 'Pod znakom ZDS bio sam spreman umrijeti za Hrvatsku'

Nije potrebna nikakva druga poslastica za potenciju. Seks traje 3 sata. Kliknite na fotografiju.

Oglas

Kosa mi raste kao luda! Čak i potpuno ćelava

Oglas

Recite zbogom proširenim venama u samo 3 dana! Bez boli, bez operacija!

Oglas

Visoki šećer u krvi? Pijte ovo 7 dana – šećer 4,1 mmol!

Oglas

